

Міжнародний гуманітарний університет
Факультет лінгвістики та перекладу
Кафедра педагогіки та психології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Практична психологія

Галузь знань	05 «Соціальні та поведінкові науки»
Спеціальність	053 «Психологія»
Назва освітньої програми	Психологія
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень

Розробники і викладачі	Контактний тел.	E-mail
доцент кафедри педагогіки та психології, кандидат психологічних наук, доцент Водолазська Ольга Олегівна	067-781-65-87	19olga55@gmail.com

1. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Отримуючи знання завдяки вивченню надбань наукової психології, стає більш можливим наступний етап підготовки фахівця – психолога, який надає можливість наблизитися до професії. Цей етап полягає у формуванні психологічного світогляду, розумінні особистості не як сукупності психічних рис, функцій та якостей, а як унікальної соціобіологічної полідетермінованої системи, що розвивається у просторі й часі, як індивідуальність.

Практична психологія – це одна з форм людської духовної практики, що має на меті внесення коректив у структуру та зміст ментального буття людини, її взаємин з навколишнім світом, розглядаючи при цьому особистість з точки зору її індивідуальності, як неповторне соціобіологічне явище. Вивчення основних закономірностей існування людини та взаємодії її з оточуючим середовищем спирається на поняття життєвої ситуації. Це поняття є ключовим, оскільки: найточніше реалізує синтетичний підхід, що передбачає поведінку конкретної індивідуальності у конкретних життєвих умовах; сама життєва ситуація розгортається завдяки певній життєвій проблемі., Крім того, саме життєва ситуація передбачає реконструкцію життєвого шляху особистості як основу психодіагностичної роботи та його

проектування. Поняття життєвої ситуації відкриває можливості для інтерпретації ментальності особи, її духовного життя, сприяє повнішому розумінню взаємозв'язків між індивідуально-психологічним та історичним, з одного боку, і природним, з іншого.

Центральним принципом практичної психології, за думкою провідних українських психологів (В.Панок, Т.Титаренко, Н.Чепелєва, В.Рибалка, Н.Пов'якель та інші), є принцип гуманізму. Він є вихідною точкою, з якої можливе розгортання практичної роботи, та основною умовою її здійснення.

Основним завданням практичної психології є допомога людині психологічними засобами, корекція її особистісних рис і структури особистості, соціальних стосунків, розкриття творчого потенціалу, допомога людині у проектуванні її власного життєвого шляху.

Метою дисципліни «Практична психологія» є формування здатності студентів до вивчення основних функцій практичного психолога, вимог до його особистості, організації його майбутньої праці, забезпечення успішної адаптації до трудової діяльності.

Передумови для вивчення дисципліни – знання із таких дисциплін як-от: «Історія психології», «Психофізіологія», «Загальна психологія», «Психодіагностика», «Психологія особистості», «Академічна доброчесність та професійна етика», «Інформаційні технології в діяльності психолога».

2. ОЧІКУВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ПЛАНУЄТЬСЯ СФОРМУВАТИ ТА ДОСЯГНЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

У процесі реалізації програми дисципліни «Практична психологія» формуються наступні компетентності із передбачених освітньою програмою:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї.

ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії.

Спеціальні (фахові) компетентності :

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.

СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту.

СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

Навчальна дисципліна «Практична психологія» забезпечує досягнення програмних результатів навчання (ПР), передбачених освітньою програмою:

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПР5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо).

ПР11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій (в т.ч. у роботі з особами, що отримали психологічні травми, зокрема внаслідок війни).

ПР12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів тощо, відповідно до вимог замовника.

ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності.

Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

Знання:

1. Нормативно-правові акти, які регулюють професійну діяльність практичного психолога, інструкції та відомчі документи.
2. Основи сучасних інформаційних технологій.
3. Теорії та методи соціальної, психологічної роботи.
4. Особливості соціалізації особистості.
5. Способи вирішення соціальних, психологічних проблем.
6. Структуру, зміст, види, форми та методи психологічної допомоги.
7. Способи планування психологічного супроводу.

Уміння:

1. Аналізувати, розуміти та дотримуватись положень та вимог законодавчих, нормативно-правових актів, що діють у професійній сфері.
2. Правильно тлумачити та застосовувати на практиці відомчі накази, інструкції, розпорядження, та інші нормативно-правові акти у сфері надання соціальних, психологічних, реабілітаційних послуг.
3. Використовувати основні методи, способи і засоби отримання, зберігання, обробки інформації, навички роботи на комп'ютері, в тому числі і в Інтернеті.
4. Використовувати теорії та методи соціальної, психологічної, реабілітаційної роботи.
5. Застосовувати різноманітні професійні технології, які спрямовані на потреби кожної особистості для покращення психологічного здоров'я та поліпшення взаємин з навколишнім соціальним середовищем.
6. Знаходити найбільш ефективні способи вирішення соціальних, психологічних проблем, які спрямовані на відновлення, психосоціальну стабілізацію та реалізацію інших відповідних завдань.
7. Визначати психологічну проблему в умовах конкретної ситуації.

Навички:

1. Упорядковувати набуті знання у вигляді виконання індивідуальних завдань.
2. Аргументовано обговорювати та пояснювати критеріальні характеристики особистості, що сформувалася.

3. ОБСЯГ ТА ОЗНАКИ КУРСУ

Загалом		Вид заняття (денне відділення / заочне відділення)			Ознаки курсу		
ЄКТС	годин	Лекційні заняття	Практичні заняття	Самостійна робота	Курс, (рік навчання)	Семестр	Обов'язкова / вибіркова
5	150	28 / 8	42 / 8	80 / 134	3/3	5/6	Обов'язкова

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				Заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		лекц.	прак	сам. роб.		лекц.	прак	сам. роб.
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ								
Тема 1. Предмет, мета і завдання практичної психології	10	2	2	6	10	2	-	8
Тема 2. Основні види діяльності та функції соціально-психологічної служби	10	2	2	6	10	-	2	8
Тема 3. Модель діяльності практичного психолога	10	2	4	4	10	2	-	8
Тема 4. Особистість у практичній психології.	10	2	2	6	10	-	-	10
Тема 5. Особистість практикуючого психолога.	10	2	4	4	10	-	2	8
Тема 6. Організація та методика діагностичного процесу.	10	2	2	6	10	-	-	10
Тема 7. Життєва ситуація і життєвий шлях особистості	10	2	2	6	10	-	-	10
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІІ. ПРАКТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ В СИСТЕМІ ОСВІТИ								
Тема 8. Основи організації психологічної служби в освітніх закладах	10	2	4	4	10	2	-	8
Тема 9. Професійні вимоги до особистості практичного психолога.	12	2	4	6	12	-	2	10
Тема 10. Індивідуально-психологічні властивості особистості практичного психолога.	12	2	4	6	12	2	-	10
Тема 11. Індивідуальні та групові стратегії в роботі практичного психолога	12	2	4	6	12	-	-	12
Тема 12. Особистісний підхід в роботі шкільного психолога	12	2	2	8	12	-	-	12

Тема 13. Психологічна допомога у старшому шкільному та юнацькому віці.	12	2	4	6	12	-	2	10
Тема 14. Основні види діяльності шкільного психолога	10	2	2	6	10	-	-	10
Усього годин	150	28	42	80	150	8	8	134
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ - ЕКЗАМЕН								

5. ТЕХНІЧНЕ Й ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ / ОБЛАДНАННЯ

Студенти отримують теми та питання курсу, основну і додаткову літературу, рекомендації, завдання та оцінки за їх виконання як традиційним шляхом, так і з використанням університетської платформи он-лайн навчання на базі Moodle. Окрім того, практичні навички у пошуку та аналізу інформації за курсом, з оформлення індивідуальних завдань, тощо, студенти отримують, користуючись університетськими комп'ютерними класами та бібліотекою.

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

До самостійної роботи студентів щодо вивчення дисципліни «Практична психологія» включаються:

1. Знайомство з науковою та навчальною літературою відповідно зазначених у програмі тем.
2. Опрацювання лекційного матеріалу.
3. Підготовка до практичних занять.
4. Консультації з викладачем протягом семестру.
5. Самостійне опрацювання окремих питань навчальної дисципліни.
6. Підготовка та виконання індивідуальних завдань у вигляді есе.
7. Підготовка до підсумкового контролю.

Тематика та питання до самостійної підготовки та індивідуальних завдань

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ		
1	Тема 1. Предмет, мета і завдання практичної психології. <i>Практичне завдання.</i> <i>Підготувати доповіді за темами:</i> 1. Специфіка і взаємозв'язок наукової, практичної та побутової психології. 2. Структура та завдання практичної психології. 3. Національна система соціально-психологічної служби. <i>Визначити та розкрити основні концептуальні положення наступних нормативних документів:</i>	6	8

	1. Загальна декларація прав людини. 2. Декларація прав дитини.		
2	Тема 2. Основні види діяльності та функції соціально-психологічної служби. <i>Практичне завдання.</i> <i>Підготувати доповіді до участі у бесіді «Круглий стіл»</i> 1. Основні завдання та напрямки соціально-психологічної служби. 2. Взаємозв'язок психологічної допомоги і консультування. 3. Розвиток самосвідомості і самодопомога. Психоаналіз та самоаналіз. 4. Місце психодіагностики і консультування у роботі соціально-психологічної служби.	6	8
3	Тема 3. Модель діяльності практичного психолога. <i>Практичне завдання.</i> <i>Підготувати есе з презентацією на теми:</i> 1. Модель психологічної служби. 2. Модель діяльності практичного психолога. Погляди українських і зарубіжних психологів. 3. Характеристика основних складових моделі практичного психолога. 4. Індивідуальний стиль діяльності практичного психолога. 5. Симптомокомплекс професійно-важливих якостей практичного психолога.	4	8
4	Тема 4. Особистість у практичній психології. <i>Практичне завдання.</i> <i>Підготувати реферати на теми:</i> 1. Психологічні, методологічні і методичні засади становлення особистісного підходу. 2. Основні аналітичні напрями досліджень базових системних засад побудови цілісної психологічної структури особистості: а) соціально-психолого-індивідуальний напрям; б) діяльнісний напрям; в) генетичний напрям. 3. Загальнопсихологічна структура якостей, функцій та процесів особистості. 4. Психологічні проблеми особистості, їх визначення та шляхи розв'язання. 5. Формування здорового способу психічного життя особистості	6	10
5	Тема 5. Особистість практикуючого психолога. <i>Практичне завдання.</i> <i>Підготувати реферати на теми:</i> 1. Визначення і характеристика основних положень Етичного кодексу психолога. 2. Психотерапевтична ситуація як взаємодія в системі «практикуючий психолог» - «клієнт/група клієнтів». 3. Модель психотерапії К. Роджерса у роботі практичного психолога.	4	8

	4.Вплив особистісних якостей практичного психолога на ефективність його роботи з клієнтами. <i>Ділова гра.</i> <i>Створення ситуації і вибір оптимальної форми поведінки:</i> 1) Клієнт наполегливо пропонує практичному психологу свою дружбу чи любов. 2) Під час спілкування з клієнтом психолог відчуває роздратування, яке переростає в гнів.		
6	Тема 6. Організація та методика діагностичного процесу. <i>Практичне завдання.</i> <i>Підготувати відповіді на запитання до участі у бесіді.</i> 1. Для чого потрібне обстеження та формулювання? 2. Якою є послідовність проведення обстеження? 3.Що таке тригери, модифікуючі фактори, критична подія, фактори схильності, підтримуючі цикли у формулюванні? 4. Які проблеми можуть виникнути під час обстеження/формулювання? 5. Порівняйте процедуру проведення обстеження в психоаналізі, КПТ та інших напрямках психології. <i>Практична робота в підгрупах.</i> Робота в трійках (особа А – психолог, особа Б –клієнт, особа С – спостерігач). Провести обстеження та спільно з клієнтом побудувати формулювання (опис випадку додається). Обговорення переживань, труднощів, що виникали. Дискусія. Порівняння формулювань між підгрупами.	6	10
7	Тема 7.Життєва ситуація і життєвий шлях особистості. <i>Семінар – практикум</i> 1. Зміст поняття життєвої ситуації. 2.Аналіз та осмислення життєвої ситуації. 3.Психологічна ситуація. 4. Поняття життєвого шляху особистості 5. Подія як вузловий момент життєвого шляху. 6.Життєві кризи особистості. <i>Вирішення практичних завдань.</i> <i>Виконати діагностику життєвого шляху особистості за методиками:</i> - «Тест життєстійкості» С. Мадді (в адаптації О.Л.Луценко); - «Тест сенсожиттєвих орієнтацій (СЖО). О.Д.Леонтьєва (в адаптації І.С.Поповича).	6	10
	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. ПРАКТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ В СИСТЕМІ ОСВІТИ		
8	Тема 8. Основи організації психологічної служби в освітніх закладах <i>Семінар-практикум.</i> 1.Основні завдання психологічної служби системи освіти. 2.Зміст діяльності психологічної служби системи освіти. 3.Структура психологічної служби.	4	8

	4.Основні психологічні проблеми молодшого шкільного віку: визначення і шляхи вирішення. 5.Сутність роботи психолога у період переходу дітей від молодшого шкільного віку до підліткового. 6.Особливості функціонування психологічної служби у різних ланках загальноосвітньої школи. 7.Психологізація та персоналізація навчально-виховного процесу. 8. Основні причини відхилень у поведінці підлітків. 9.Специфіка психологічної служби позашкільного освітнього закладу. 10.Напрями, функції і умови психологічної служби закладу вищої освіти.		
9	Тема 9. Професійні вимоги до особистості практичного психолога <i>Підготувати есе на теми:</i> 1.Психологія становлення та проблеми формування професійної самосвідомості практичного психолога. 2.Професійна деформація та емоційне вигорання практичного психолога. 3. Найважливіші особистісні риси практичного психолога як професіонала. <i>Практичне завдання.</i> <i>Означити мету наступних вправ та виконати їх:</i> 1) «Виявлення власних трансферентних характеристик як фахівця» (рефлексія та формування власної професійної ідентичності); 2) «Готель» (рефлексія образу професійного психолога); 3) «Кореспондент» (формування професійної самосвідомості) (робота в парах).	6	10
10	Тема 10. Індивідуально-психологічні властивості особистості практичного психолога <i>Практичне завдання</i> <i>Підготувати доповіді з презентацією за наступними темами:</i> 1.Загальна характеристика властивостей людини як індивіда. 2.Погляди психологів на роль генетичних чинників у розвитку особистості. 3.Вікові індивідні властивості та особистість. 4.Статевий диморфізм і статева ідентифікація особистості. 5.Підготувати кейс психодіагностичних методик для вивчення індивідуальних властивостей особистості.	6	10
11	Тема 11. Індивідуальні та групові стратегії в роботі практичного психолога. <i>Підготувати доповіді з презентацією:</i> 1.Сетинг у психологічній практиці. 2. Переваги надання індивідуальної допомоги: механізми дії. 3. Особливості психологічної допомоги в групі: механізми дії. <i>Практичне завдання</i> 4. Підготувати презентацію змісту твору : Ялом І. «Шопенгауер як ліки». Харків: «Клуб сімейного дозвілля», 2018.512 с.	6	12
12	Тема 12. Особистісний підхід в роботі шкільного психолога. <i>Підготувати доповіді за темами.</i> 1.Особливості реалізації особистісного підходу в роботі шкільного психолога	8	12

	2.Вимоги особистісного підходу до психодіагностичної роботи шкільного психолога. 3. Взаємозв'язок комплексної психодіагностики особистості з психологічним консультуванням, психологічною корекцією учнів, батьків, учителів. <i>Практичне завдання.</i> 4. Підготувати презентацію, що наочно демонструє реалізацію особистісного підходу у конкретних умовах навчального закладу з психологічною службою або за її відсутності. 5. Оберіть (або отримайте від викладача) опис ситуації клієнта з травматичним досвідом (кейсове завдання). • Сформулюйте основний психологічний запит клієнта. • Проаналізуйте індивідуальні особливості клієнта, які варто врахувати в роботі. • Розробіть план консультативного процесу на 4–6 зустрічей. Для кожної зустрічі вкажіть: мету; заплановані методи і техніки; очікувані результати. • Обґрунтуйте вибір методів з точки зору теоретичного підходу (наприклад, когнітивно-поведінкова терапія, нарративний підхід, кризове консультування, гуманістичний підхід тощо). • Опишіть стратегію підтримки клієнта з урахуванням його психотравмуючого досвіду. • Передбачте можливі складнощі у процесі консультування та способи їх подолання. Форма подання роботи: письмовий звіт (до 5 сторінок) або презентація (до 10 слайдів).		
13	Тема 13. Психологічна допомога у старшому шкільному та юнацькому віці. <i>Семінар-практикум.</i> 1.Підлітковий вік : зміна форм організації навчальної діяльності. 2.Специфіка виникнення психологічних проблем у відносинах між вчителями та учнями підліткового віку. 3.Старший шкільний вік: рефлексія, самовизначення, вибір професії, життєві плани 4.Психологічне вирішення життєвих проблем старшого школяра (навести приклади). 5.Робота практичного психолога у пошуку взаємозв'язків між життєвими подіями минулого, теперішнього і майбутнього. 6. Навести приклади того, яким чином життєві плани можуть впливати на сьогодення. 7.Рання молодість: проблеми смислоутворення, подальше професійне й життєве самовизначення. 8.Психологічна допомога людині у пошуку сенсу життя. 9.Означення й характеристика особистісних проблем професійного самовизначення та життєвих перспектив.	6	10
14	Тема 14. Основні види діяльності шкільного психолога. <i>Круглий стіл</i> 1.Моніторинг умов та особливостей розвитку особистості учнів. 2.Визначення та надання характеристики складовим психологічної готовності дитини до навчання. 3. Психологічне вирішення труднощів міжособистісних стосунків у класі. 4. Показники позитивного та негативного соціально-психологічного клімату у групі шкільного класу. 5. Діагностика та корекція психологічних девіацій. 6. Основні причини девіантної статевої поведінки підлітків та засоби її профілактики. 7. Причини суїцидальної поведінки неповнолітніх та шляхи її профілактики.	6	10

	8. Назвати та охарактеризувати основні складові, необхідні для успішної роботи з дітьми, що мають відхилення у поведінці. <i>Практичне завдання.</i> 1. Підготувати кейс психодіагностичних методик для проведення моніторингу розвитку старших школярів. 2. Підготувати кейс психодіагностичних методик для діагностики міжособистісних стосунків школярів різних вікових періодів (молодший школяр, школяр середньої школи, старшокласники). 3. Розробити міні-програму психопрофілактичних заходів (3-5 занять) для учнів 1-4 класів та тему: «Профілактика шкільної тривожності серед учнів початкових класів». Передбачити: 1. ігрові форми (рухливі, сюжетні, рольові), 2. елементи арт-терапії, 3. психогімнастику або вправи на релаксацію. Оформити план-сценарій одного заняття з детальним описом вправ. Пояснити, як така програма допоможе зменшити тривожність та адаптувати учнів до навчального процесу.		
	Всього	80	134

7. ВИДИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Види контролю	Складові оцінювання	
	Для екзамену	Для заліку
поточний контроль , який здійснюється у ході: проведення практичних (лабораторних) занять, виконання самостійної роботи, індивідуальних завдань, дослідна робота здобувача тощо.	50%	100%
підсумковий контроль	50%	

Методи діагностики знань (контролю)	фронтальне опитування; наукова доповідь, реферати, усне повідомлення, індивідуальне опитування; робота у групах; ділова гра, розв'язання ситуаційних завдань, кейсів, практичних завдань, екзамен(залік)
--	--

Питання до екзамену

1. Визначення практичної психології з погляду вітчизняних та зарубіжних психологів. Мета та завдання практичної психології.
2. Проблема визначення методологічних основ практичної психології.
3. Система принципів практичної психології.
4. Структура та методи практичної психології.
5. Етичні засади діяльності практикуючого психолога
6. Просвітницька і профілактична робота.
7. Психологічне консультування.
8. Індивідуальна психологічна корекція.

- 9.Індивідуальна психологічна корекція.
- 10.Індивідуальна психотерапія.
- 11.Групові форми психокорекції та психотерапії.
- 12.Психологічна реабілітація потерпілих від катастроф та війни.
13. Специфіка психологічної реабілітації ветеранів війни.
14. Особливості реабілітаційної системи осіб, які є вимушено переселеними з інших територій України.
- 15.Основні вимоги до особистості і професійної діяльності психолога.
- 16..Загальні принципи і правила роботи психолога.
- 17.Поняття про професіограму. Характеристика її складових.
- 18.Типи психологів.
- 19.Поняття про модель професійної діяльності та складності і побудови.
- 20.Проблема синтезу психологічної структури особистості.
- 21.Психологічні проблеми особистості, їх визначення та шляхи розв'язання.
- 22.Формування здорового способу психічного життя особистості.
- 23.Психотерапевтична ситуація.
- 24.Професійний відбір.
- 25.Зміст підготовки практикуючих психологів.
- 26.Особистісна підготовка практикуючого психолога.
- 27.Форми й методи підготовчого процесу.
28. Обстеження та його основні цілі.
29. Переваги діагностики за Н.Мак-Вільямс.
30. Цілі процесу обстеження.
31. Схема діагностичного інтерв'ю.
32. Структура обстеження.
33. Процес побудови формулювання (О.Романчук; Д.Весбрук).
34. Зміст поняття життєвої ситуації.
- 35.Аналіз та осмислення життєвої ситуації.
- 36.Психологічна ситуація.
37. Поняття життєвого шляху особистості
38. Подія як вузловий момент життєвого шляху.
- 39.Життєві кризи особистості.
- 40.Основні завдання психологічної служби системи освіти.
- 41..Зміст діяльності психологічної служби системи освіти.
- 42.Структура психологічної служби.
- 43.Основні психологічні проблеми молодшого шкільного віку: визначення і шляхи вирішення.
- 44.Сутність роботи психолога у період переходу дітей від молодшого шкільного віку до підліткового.
- 45.Особливості функціонування психологічної служби у різних ланках загальноосвітньої школи.
- 46.Психологізація та персоналізація навчально-виховного процесу.

47. Основні причини відхилень у поведінці підлітків.
48. Специфіка психологічної служби позашкільного освітнього закладу.
49. Напрями, функції і умови психологічної служби закладу вищої освіти.
50. Психологія становлення та проблеми формування професійної самосвідомості практичного психолога.
51. Професійна деформація та емоційне вигорання практичного психолога.
52. Найважливіші особистісні риси практичного психолога як професіонала
53. Загальна характеристика властивостей людини як індивіда.
53. Погляди психологів на роль генетичних чинників у розвитку особистості.
54. Вікові індивідні властивості та особистість.
55. Статевий диморфізм і статева ідентифікація особистості.
56. Сетинг у психологічній практиці.
57. Переваги надання індивідуальної допомоги: механізми дії.
58. Особливості психологічної допомоги в групі: механізми дії.
59. Особливості реалізації особистісного підходу в роботі шкільного психолога
60. Вимоги особистісного підходу до психодіагностичної роботи шкільного психолога.
61. Взаємозв'язок комплексної психодіагностики особистості з психологічним консультуванням, психологічною корекцією учнів, батьків, учителів.
62. Реалізація особистісного підходу у конкретних умовах навчального закладу з психологічною службою або за її відсутності.
63. Підлітковий вік : зміна форм організації навчальної діяльності.
64. Специфіка виникнення психологічних проблем у відносинах між вчителями та учнями підліткового віку.
65. Старший шкільний вік: рефлексія, самовизначення, вибір професії, життєві плани
66. Психологічне вирішення життєвих проблем старшого школяра (навести приклади).
67. Робота практичного психолога у пошуку взаємозв'язків між життєвими подіями минулого, теперішнього і майбутнього.
68. Навести приклади того, яким чином життєві плани можуть впливати на сьогодення.
69. Рання молодість: проблеми смислоутворення, подальше професійне й життєве самовизначення.
70. Психологічна допомога людині у пошуку сенсу життя.
71. Означення й характеристика особистісних проблем професійного самовизначення та життєвих перспектив.
72. Підлітковий вік : зміна форм організації навчальної діяльності.
73. Специфіка виникнення психологічних проблем у відносинах між вчителями та учнями підліткового віку.
74. Старший шкільний вік: рефлексія, самовизначення, вибір професії, життєві плани
75. Психологічне вирішення життєвих проблем старшого школяра (навести приклади).
76. Робота практичного психолога у пошуку взаємозв'язків між життєвими подіями минулого, теперішнього і майбутнього.
77. Навести приклади того, яким чином життєві плани можуть впливати на сьогодення.
78. Рання молодість: проблеми смислоутворення, подальше професійне й життєве самовизначення.
79. Психологічна допомога людині у пошуку сенсу життя.
80. Означення й характеристика особистісних проблем професійного самовизначення та життєвих перспектив.
81. Моніторинг умов та особливостей розвитку особистості учнів.
82. Визначення та надання характеристики складовим психологічної готовності дитини до навчання.

83. Психологічне вирішення труднощів міжособистісних стосунків у класі.
84. Показники позитивного та негативного соціально-психологічного клімату у групі шкільного класу.
85. Діагностика та корекція психологічних девіацій.
86. Основні причини девіантної статевої поведінки підлітків та засоби її профілактики.
87. Причини суїцидальної поведінки неповнолітніх та шляхи її профілактики.
88. Назвати та охарактеризувати основні складові, необхідні для успішної роботи з дітьми, що мають відхилення у поведінці.
89. Психодіагностичні методики для вивчення найважливіших особистісних та професійних якостей практичного психолога.
90. Комплекс психодіагностичного інструментарію для діагностики готовності дитини до навчання у школі.

8. ОЦІНЮВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ТА ФАХОВОЇ ПЕРДВИЩОЇ ОСВІТИ ЗА НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ У МІЖНАРОДНОМУ ГУМАНІТАРНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ
(поточний контроль, підсумковий контроль, загальний результат оцінювання)

ЕКЗАМЕН

<i>Поточний контроль</i>			
Види роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи на практичних (лабораторних) заняттях			
1.1. Підготовка до практичних (лабораторних) занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час практичних (лабораторних) занять	30
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.2. Індивідуальне тестування, завдання, підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до робочої програми тарозкладу занять	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ¹ , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	10
Виконання індивідуальних завдань, дослідна робота здобувача			
1.3. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	Відповідно до робочої програми тарозкладу занять	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять, наукових конференцій та круглих столів.	10
Разом балів за поточний контроль			50

¹ Індивідуально-консультативна робота викладача зі здобувачами

Підсумковий контроль екзамен	50
Загальний результат оцінювання	100

Поточний контроль знань здобувачів освіти при формі контролю **екзамен** (максимум 50 балів) оцінюється за шкалою («2», «3», «4», «5»), з обов'язковим переведенням балів за кожний вид роботи таким чином:

- за підготовку до аудиторних занять (максимум 30 балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості практичних (лабораторних) занять, для переведу балів за підготовку до аудиторних занять середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 6;
- за виконання завдань для самостійного опрацювання (тестування, завдання, підготовка реферату (есе) за заданою тематикою) (максимум 10 балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості програмного матеріалу, що виноситься на самостійне вивчення, для переведу зазначених балів середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 2;
- за інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовку наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо (максимум 10- балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості інших видів індивідуальних завдань, для переведу балів за підготовку середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 2.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗА ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ

- «2» - виставляється за неправильну відповідь (письмову роботу), яка не відповідає змісту теми та свідчить про нерозуміння її основних положень;
- «3» - виставляється за відповідь (письмову роботу), яка відповідає змісту теми, але є неповною і неточною у визначенні понять, свідчить про неповне розуміння основних положень навчального матеріалу, свідчить про те, що знання студента мають фрагментарний, поверховий характер;
- «4» - оцінюється правильна і обґрунтована відповідь (письмова робота), з якої видно, що студент знає й розуміє теоретичний матеріал в обсязі навчальної теми, володіє необхідними навичками, не допускає суттєвих помилок.
- «5» - оцінюється повна, правильна, ґрунтовна відповідь (письмова робота) на запитання теми, що передбачає логічність і послідовність викладу матеріалу, володіння термінологією, показує вміння повно й глибоко використовувати теоретичні знання в практичній площині.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ЗА ЕКЗАМЕН (максимум 50 балів):

Рівень знань оцінюється:

- від 40 до 50 балів - студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки;
- від 30 до 40 балів - студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді;
- 20 - 30 балів - студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки.
- 10 - 20 балів - володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих;

- 0 - 10 балів - володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки.

ЗАЛІК

<i>Поточний контроль</i>			
Види роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи на практичних (лабораторних) заняттях			
1.1. Підготовка до практичних (лабораторних) занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час практичних (лабораторних) занять	60
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.2. Індивідуальне тестування, завдання, підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до робочої програми тарозкладу занять	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ² , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	20
Виконання індивідуальних завдань, дослідна робота здобувача			
1.3. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	Відповідно до робочої програми тарозкладу занять	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять, наукових конференцій та круглих столів.	20
Разом балів за поточний контроль			100
<i>Загальний результат оцінювання</i>			100

Поточний контроль знань здобувачів освіти при формі контролю **залік** (максимум 100 балів) оцінюється за шкалою («2», «3», «4», «5»), з обов'язковим переведенням балів за кожний вид роботи таким чином:

- за підготовку до аудиторних занять (максимум 60 балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості практичних (лабораторних) занять, для переводу балів за підготовку до аудиторних занять середньоарифметична оцінка множиться на

² Індивідуально-консультативна робота викладача зі здобувачами

коефіцієнт 12;

- за виконання завдань для самостійного опрацювання (тестування, завдання, підготовка реферату (есе) за заданою тематикою) (максимум 20 балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості програмного матеріалу, що виноситься на самостійне вивчення, для переводу зазначених балів середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 4;
- за інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовку наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо (максимум 20- балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості інших видів індивідуальних завдань, для переводу балів за підготовку середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 4.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗА ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ

- «2» - виставляється за неправильну відповідь (письмову роботу), яка не відповідає змісту теми та свідчить про нерозуміння її основних положень;
- «3» - виставляється за відповідь (письмову роботу), яка відповідає змісту теми, але є неповною і неточною у визначенні понять, свідчить про неповне розуміння основних положень навчального матеріалу, свідчить про те, що знання студента мають фрагментарний, поверховий характер;
- «4» - оцінюється правильна і обґрунтована відповідь (письмова робота), з якої видно, що студент знає й розуміє теоретичний матеріал в обсязі навчальної теми, володіє необхідними навичками, не допускає суттєвих помилок.
- «5» - оцінюється повна, правильна, ґрунтовна відповідь (письмова робота) на запитання теми, що передбачає логічність і послідовність викладу матеріалу, володіння термінологією, показує вміння повно й глибоко використовувати теоретичні знання в практичній площині.

9. КРИТЕРІЇ ЗАГАЛЬНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ (для екзамену / заліку)

Рівень знань оцінюється:

- «відмінно» / «зараховано» А - від 90 до 100 балів. Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;
- «добре» / «зараховано» В - від 82 до 89 балів. Студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;
- «добре» / «зараховано» С - від 74 до 81 балів. Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, реферату та активність у науково-дослідній роботі;
- «задовільно» / «зараховано» D - від 64 до 73 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, рефератів (есе);

- «задовільно» / «зараховано» Е - від 60 до 63 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний конспект з завданнями до самостійної роботи.
- «незадовільно з можливістю повторного складання» / «не зараховано» FХ – від 35 до 59 балів. Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.
- «незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» / «не зараховано» F – від 0 до 34 балів. Студент не володіє навчальним матеріалом.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100 (10-12)	A	Відмінно	зараховано
82-89 (8-9)	B	Добре	
74-81(6-7)	C		
64-73 (5)	D	Задовільно	
60-63 (4)	E		

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Дуткевич Т.В., Савицька О.В. Практична психологія. Вступ до спеціальності. Київ: Центр учбової літератури. 2020. 256 с.
2. Дуткевич Т.В. Методи інтерактивного навчання на практичних заняттях з психології. Методичні рекомендації. Київ: Центр учбової літератури. 2020. 84 с.
3. Кузьо О. Основи психологічної практики: навчальний посібник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 124 с.
4. Основи практичної психології / ред. В.Панок, Т.Титаренко, Н.Чепелева та ін. Київ: «Либідь», 2006. 536 с.
5. Приходько Ю.О. Практична психологія: введення у професію. Навчальний посібник. Київ: Видавництво «Каравела». 2023. 248 с.

Допоміжна

1. Бек Дж.С. Когнітивно-поведінкова терапія. Основи та практика. Київ: Видавництво «Діалектика». 2023. 460 с.
2. Водолазська О.О., Хома А.О. Комунікативні якості як чинник професійного самоздійснення особистості майбутніх психологів. *Теорія і практика сучасної психології*. №1, Т.1. Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика», 2020. С.22-26.
3. Водолазська О.О., Герладжи Н. Особливості психологічного благополуччя майбутніх психологів. *Сучасна психологія: проблеми та перспективи*. Збірник наукових праць. Ізмаїл: РВВ ІДГУ. 2020. С. 4. Корб А. У пастці депресії. Як подолати тривожність і радіти життю. Київ: Наш формат, 2019. 216 с. 39-43

5. Максименко Д.С. Виховуємо дитину. Київ: Центр учбової літератури. 2022. 60 с.
6. Максименко Д.С. Якщо підлітку важко навчатись у школі. Київ: Центр учбової літератури. 2022. 142 с.
7. Павлюк М.М., Шепельова М.В. Сучасні психологічні технології надання психологічної допомоги сім'ям постраждалих у подоланні складних життєвих обставин: практичний посібник. Київ: Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2020. 124 с.
8. Поліщук С.А. Психологічні практики в системі підготовки практичних психологів. Київ: Університетська книга. 2023. 134 с.
9. Пророк Н. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 1. Київ. 2018. 208 с.
10. Сергієнко О. Якщо ви надмірно переживаєте за все. Львів : Видавництво «Свічадо», 2018. 100 с.
11. Станчишин В. Стіни в моїй голові. Жити з тривожністю і депресією. Київ : Віхола, 2020. 176 с.
12. Царенко Л., Вебер Т., Войтович М., Гриценко Л., Кочубей В., Гридковець Л.. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 2. Київ, 2018. 240 с.
13. Шапар В. Б. Сучасний тлумачний психологічний словник. Харків: Прапор, 2007. 640 с.
14. Штифурак В.С. Психологічна дорожка: види, підходи та напрями. Навчальний посібник. Вінниця, 2019. 338 с.
15. Ялом І. Дар психотерапії. Відкритий лист до нового покоління терапевтів та їхніх пацієнтів. Київ: «Видавництво Ростислава Бурлаки». 2024. 384 с.
16. Ялом І. «Шопенгауер як ліки». Харків: «Клуб сімейного дозвілля», 2018. 512 с.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Міжнародного гуманітарного університету: офіційний сайт. URL: https://mgu.edu.ua/science_library
2. Бібліотека Університету Ушинського : офіційний сайт. URL: <https://library.pdpu.edu.ua>
3. Міністерство освіти і науки України: офіційний сайт. URL: <http://www.mon.gov.ua>
4. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського: офіційний сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
5. Одеська національна наукова бібліотека: офіційний сайт. URL: <http://odnb.odessa.ua/>